

14. Lietuvių kalendorinių apeigų daina „Ein saulelė aplinkui dangų“. Teksto suvokimo testas.

Klausimai Galimi atsakymai Vertinimo normos

1. Koku metu laikotarpiu ji buvo dainuojama? Kokia tai diena?) Jrašykite dainos pavadinimą į vieną	atitinkamą lentelės skiltį. <u>Ein saulelė aplinkui dangų – Joninių daina.</u>	Užpildo tinkamą lentelės skiltį. Neatsako arba atsako neteisingai.
2. Parinkę kalendorinę šventę, kurios laikotarpiu buvo dainuojama ši daina, atsakykite, kodėl jos pirmoje dalyje tokie svarbūs	dangaus šviesuliai? (Suformuluokite savais žodžiais.) Todėl, kad ši daina yra Joninių daina, o Joninės švenčiamos ilgiausiai metų dienai dalyje?	ir trumpiausiai nakčiai paminėti. Savais žodžiais suformuluoja atsakymą. Neatsako arba atsako neteisingai.
3. Koks šeimos narys iškyla į pirmą vietą antroje dainos	Marti. Teisingai atsako į klausimą.	Neatsako arba atsako neteisingai.
4. Dainoje minimi apeiginis valgis ir gėrimas. Raskite, kokie, ir įrašykite į	lentelę. <i>Balta duona, alus, midus.</i> Randa dainos tekste	paminėtus apeiginį valgį ir gėrimus. Neranda, neatsako
5. Kuo paremta šios dainos kompozicija? Atsakykite ir plačiau paaiškinkite savais žodžiais. Dviem paralelėmis (arba dainos šakomis)	ar dalimis). Aptariamoje dainoje yra gamtos – dangaus šviesulių ir žmogaus – šeimos nario paralelės. Atsako, kuo paremta dainos kompozicija kaip ji čia panaudota. Personifikacija, arba įsmeninimas. Personifikuoti dainoje yra dangaus kūnai – jie čia suvokiami kaip moteris ir vyras, ir elgiasi, ir kalbasi visai kaip žmonės. <i>didis, mažas, baltas.</i>	ir teisingai paaiškina savais žodžiais. Atsako, kuo paremta dainos kompozicija, bet plačiau nepaaiškina. Neatsako ir nepaaiškina arba atsako neteisingai. Nurodo poetinę priemonę ir plačiau paaiškina, kaip ji panaudota. Nurodo poetinę priemonę, bet nepaaiškina. Neatsako arba atsako neteisingai. epitetų).
6. Kokia poetinė priemonė, būdinga lietuvių liaudies dainų poetikai apskritai, naudojama šios dainos 1–6 posme? Nurodykite poetinę priemonę ir savais žodžiais atskleiskite,	Išrenka visus šešis epitetus (ar bent pusę Lietuvių dainų leksikai būdingi deminutyvai. Šioje dainoje pavartoti deminutyvai <i>saulelė, kupolėli, martelė, galvijėlius.</i> Atsako į klausimą ir	Neatsako arba išrenka mažiau nei pusę epitetų. išrašo žodžius į lentelę. Atsako į klausimą, bet išrašo mažiau nei pusę deminutyvų. Neatsako arba atsako neteisingai.
7. Išrinkite epitetus ir surašykite į lentelę. <i>Šviesus, senas, jaunas,</i>	<i>skomos</i> – senovinis stalas, skobnis. Randa svetimžodžius ir įrašo į atitinkamą lentelės skiltį šalia teisingos reikšmės. Randa svetimžodžius,	tačiau neteisingai parenka lentelės skiltį su reikšme. Neatsako arba atsako neteisingai.
8. Kokia būdingoji dainų leksikos ypatybė matyti ir šioje dainoje, net jos refrene? Atsakykite ir paskui įrašykite šiuos žodžius į lentelę.		
9. Raskite dainoje du svetimžodžius ir įrašykite juos atitinkamoje skiltyje į lentelę greta jų reikšmių. <i>Svietas</i> – pasaulis,		

Iš viso 13 taškų. Surinkta...

15. Lietuvių vestuvinė daina „Vai žydėk žydėk“. Teksto suvokimo testas. Du tekstai apie lietuvių vestuvinę dainą „Vai žydėk žydėk“. Tekstų lyginimo užduotis Lietuvių vestuvinė daina „Vai žydėk žydėk“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai ir metodiniai nurodymai

Dainos dalys (šakos)	Pirmoji	Antroji
Kuriuos posmelius apima	1–4	5–10
Ką vaizduoja	Obelėlę	Našlaitėlę

Už kiekvieną teisingai užpildytą skiltį skiriamas 1 taškas.

1. Abiejų dainos dalių pradinėse situacijose vaizduojamas lyrinis subjektas, kenčiantis kokį nors nepriteklių, trūkumą: obelėlė sausa, neturi lapelių, žiedelių; mergelė - našlaitėlė, neturi tėvelio, motulės, seselės, brolelio. Nepaisant padėties sunkumo, obelėlė raginama žydėti, mergelė - tekėti. Mokinys skatinamas atsakyti savais žodžiais.
2. Dainoje yra trys pašnekovai. Ir obelėlė, ir našlaitėlė kalbasi su neapibrėžta aukštesne jėga. Galima daryti prielaidą, kad obelėlė ir našlaitėlė kalbasi su tuo pačiu neįvardytu asmeniu. Mokinys skatinamas įsiskaityti ir savaip interpretuoti.
3. Obelėlės ir našlaitėlės pašnekovas - guodėjas ir patarėjas - atrodo esąs išmintingas ir net labai galingas asmuo, nes atrodo, kad jam yra pavaldžios gamtos jėgos ir dangaus šviesuliai. Jis paliepia, kad obelėlei vėjas supūstų lapelius, saulė sukrautų žiedelius, o dangaus šviesuliai išruošytų ir ištekintų našlaitėlę. Galima interpretuoti ir kitaip - tasai asmuo žino ar numano, kas padės obelėlei ir našlaitėlei jų vargingoje padėtyje. Iš mokinio tikimasi, kad jis savaip interpretuotų.

Už kiekvieną savais žodžiais pateiktą atsakymą j tris klausimus skiriama po 1 tašką.

4. Šios dainos pagrindine tema galėtume laikyti našlaitės vestuves. Idėja galėtų būti kad ir tokia: žmogus ir didžiausiame varge nepaliekamas likimo valiai, bet yra aukštesnė jėga (Apvaizda?), kuri juo pasirūpina.

Nelaikytina klaida, jei mokinys interpretuoja savaip, svarbu, kad nenukryptų nuo teksto prasmės. Už įvardytą temą ir idėją skiriama po 1 tašką.

Su mokiniais klasėje išsiaiškinus pagrindinę idėją, galima padiskutuoti, ar taip būna realiame gyvenime.

Iš viso 11 taškų. Surinkta...

16. Du tekstai apie lietuvių vestuvinę dainą „Vai žydėk žydėk“. Tekstų lyginimas

Atsakymai ir metodiniai nurodymai

1. Sudegė kaimas, Sankauskienė su vyru ir mažu sūneliu liko be namų, be turto, be nieko. Neaišku, ką daryti, iš kur laukti pagalbos. B. Sruoga, grįžęs iš koncentracijos stovyklos, sunkiai sirgo, artimieji buvo išblaškyti. Jo kūryba aršiai puolama. Visa tai gniuždė rašytoją, kūrė slogią atmosferą.

Mokinys skatinamas suvokti situaciją, apibūdinti ją savais žodžiais. Už atskirai apibūdintas situacijas skiriama po 1 tašką.

2. Sankauskienė nesidrasko, nerauda, nekaltina... - ji glosto sūnelį ir dainuoja. Sruoga, nepaisant savo padėties ir nuotaikos sunkumo, dirba, išleidžia „Lietuvių liaudies dainų rinktinę“, ją pradėdamas jį patį įkvepiančia daina *Vai žydėk žydėk*.

Bendra yra tai, kad abu veikėjai, giliai išgyvendami savo padėties dramatiškumą, ryžtasi nepasiduoti gniuždančioms aplinkybėms, svarsto - kaip galėtų gyventi toliau. B. Sruoga tai įvardija „valia gyventi“.

Mokinys skatinamas savaip interpretuoti, atsakyti savais žodžiais. Už įvardytą abiejų veikėjų laikyseną skiriama po 1 tašką. Už šių laikysenų susiejimą, bendrumo iškėlimą skiriamas dar 1 taškas.

3. Abu veikėjai griebiasi dainos lyg skęstantis šiaudo. Sunkioje padėtyje daina juos guodžia, ramina ir įkvepia gyventi toliau.

Mokinys gali abiejų veikėjų santykį su daina apibūdinti atskirai arba susieti, atsakydamas apibendrintai.

Bet kuriuo atveju už pagrįstą atsakymą skiriami 2 taškai.

4. Abiejuose tekstuose iškeliami idėja, kad daina gali nuraminti, paguosti, įkvėpti dainuojantį ar klausantį - ir taip padėti atgauti dvasios stiprybę. Mokinys turėtų būti skatinamas laisvai reikšti mintis, savaip interpretuoti. Kaip dviejų tekstų pagrindinę idėją jis gali iškelti tą pačią, kaip ir pačios dainos *Vai žydėk žydėk*.

Iš viso 9 taškai. Surinkta...